

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת עיסאווי פריג'
זהבה גלאון
אילן גילאון
מיכל רוזין
תמר זנדברג

154/20/פ

הצעת חוק המרכז למורשת הערבים בישראל, התשע"ה–2015

פרק א': מטרת החוק

מטרת החוק 1. מטרתו של חוק זה להקים מרכז למורשת הערבים בישראל.

פרק ב': פרשנות

הגדרות 2. בחוק זה –

"המרכז" – מרכז למורשת הערבים;

"הארכיון" – ארכיון המרכז שהוקם לפי סעיף 29;

"הגנז", "הגנזך", "חומר ארכיוני", "מוסד ממוסדות המדינה" – כהגדרתם בחוק הארכיונים;

"המכון" – המכון לחקר מורשת הערבים שהוקם לפי סעיף 22;

"המוזיאון" – המוזיאון שהוקם לפי סעיף 32;

"חוק הארכיונים" – חוק הארכיונים, התשט"ו–1955¹;

"המועצה להשכלה גבוהה", "מוסד מוכר" – כמשמעותם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח–1958²;

"השר" – שר התרבות והספורט.

פרק ג': המוסדות

סימן א': המרכז

הקמת המרכז 3. יוקם מרכז למורשת הערבים; המרכז יכלול את המכון, הארכיון והמוזיאון.

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.
² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

- מעמד המרכז 4. (א) המרכז יהיה תאגיד.
- (ב) המרכז יהיה גוף מבוקר כמשמעותו בחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]³.
- המועצה 5. (א) למרכז תהיה מועצה בת 21 חברים, שימנה השר, ואלה חבריה:
- (1) שני נציגים לפי המלצת ראש הממשלה, מבין עובדי משרדו;
  - (2) שני נציגים מבין עובדי משרד התרבות והספורט;
  - (3) נציג לפי המלצת שר החינוך, מבין עובדי משרדו;
  - (4) נציג לפי המלצת שר התיירות, מבין עובדי משרדו;
  - (5) הגנו, או עובד הגנוך לפי המלצתו;
  - (6) חמישה אנשי אקדמיה בעלי מומחיות בתחומים הנוגעים לפעילות המרכז, בהתייעצות עם המועצה להשכלה גבוהה;
  - (7) ראש הרשות המקומית שהמרכז פועל בתחומה;
  - (8) נציג מרכז השלטון המקומי, מבין ראשי רשויות מקומיות שחלק ניכר מאוכלוסייתן ערבית, למעט הרשות המקומית האמורה בפסקה (7);
  - (9) שבעה נציגי ציבור, שמתוכם אנשי דת, סופרים ומשוררים.
- (ב) שני שלישים לפחות מחברי המועצה יהיו מקרב האוכלוסייה הערבית.
- יושב ראש המועצה 6. המועצה תמנה, באישור השר, את היושב ראש ואת ממלא מקומו, מבין חבריה המנויים בפסקאות (6) או (9) שבסעיף 5(א).
- תפקידי המועצה 7. תפקידי המועצה –
- (1) לקבוע את מדיניותו הכללית של המרכז;
  - (2) לקבל דוחות על פעילות המרכז מהוועד המנהל ומהמנהל הכללי;
  - (3) לאשר את תקציב המרכז ואת תכנית העבודה השנתית שלו.
- סדרי עבודת המועצה 8. (א) המועצה תתכנס לפחות פעם אחת בשנה.
- (ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
- (ג) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו בחוק זה או לפיו.

³ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

- הוועד המנהל 9. (א) השר ימנה מבין חברי המועצה ועד מנהל של תשעה חברים, והם :
- (1) נציג ראש הממשלה מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(1);
  - (2) נציג השר מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(2);
  - (3) נציג שר התיירות שמונה לפי סעיף 5(4);
  - (4) הגנו או עובד הגנדך שמונה לפי סעיף 5(5);
  - (5) שני אנשי אקדמיה מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(6);
  - (6) ראש הרשות המקומית שמונה לפי סעיף 5(7);
  - (7) שני נציגי ציבור מבין אלה שמונו לפי סעיף 5(9).
- (ב) הוועד המנהל, באישור השר, ימנה את היושב ראש ואת ממלא מקומו, מבין חבריו המנויים בפסקאות (5) או (7) שבסעיף קטן (א).
- תפקידי הוועד המנהל 10. תפקידי הוועד המנהל –
- (1) להתוות את קווי הפעולה של המרכז בהתאם למדיניות הכללית שקבעה המועצה;
  - (2) לאשר את תקציב המרכז שהוכן על ידי המנהל הכללי ולהביאו לאישור המועצה;
  - (3) לפקח על ביצוע קווי הפעולה של המרכז ועל תכניותיו;
  - (4) לדון בדוחות שהמבקר הפנימי של המרכז יגיש לו ולקבוע מסקנות.
- פיזור המועצה 11. (א) ראה השר כי המועצה או הוועד המנהל אינם ממלאים את תפקידם באופן נאות, יודיע למועצה, בהודעה בכתב שישלח ליושב ראש המועצה, כי אם בתוך מועד שיקבע לא ימלאו המועצה או הוועד המנהל, לפי העניין, את המוטל עליהם בהתאם להוראות חוק זה, כפי שפירט השר בדרישתו, יפזר את המועצה.
- (ב) לא מילאו המועצה או הוועד המנהל, לפי העניין, את שהוטל עליהם כאמור בסעיף קטן (א), בתוך המועד שקבע השר בהודעתו, רשאי השר להורות על פיזור המועצה.
- כינון מועצה חדשה 12. החליט השר לפזר את המועצה כאמור בסעיף 11, תמונה מועצה חדשה, בדרך הקבועה בסעיף 5, בתוך שישים ימים מיום הפיזור.
- גמול והחזר הוצאות 13. (א) חבר הוועד המנהל שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או נציג של גוף שאותו הוא מייצג בוועד המנהל, זכאי לקבל מאת המרכז גמול בעבור השתתפות בישיבת הוועד המנהל לפי הוראות סעיף קטן (ג), ובלבד שאינו זכאי לקבל, ממקור אחר, תמורה בעבור ההשתתפות.

(ב) חבר הוועד המנהל שאינו זכאי לגמול לפי הוראות סעיף קטן (א), זכאי לקבל מהמרכז החזר הוצאות שהוציא לצורך השתתפות בישיבות הוועד המנהל לפי הוראות סעיף קטן (ג), ובלבד שאינו זכאי לקבל ממקור אחר החזר הוצאות.

(ג) השר, בהסכמת שר האוצר, יקבע כללים ותנאים שלפיהם ישלם המרכז גמול או החזר הוצאות לחבר הוועד המנהל בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) ואת שיעוריהם.

(ד) בסעיף זה, "עובד המדינה" ו"עובד גוף מתוקצב" – כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.⁴

14. תקופת כהונה חבר המועצה יתמנה לתקופה של שלוש שנים וניתן לשוב ולמנותו לתקופות כהונה נוספות, אולם חבר המועצה שהתמנה לפי הוראות סעיף 5(א)(6), (8) או (9), יכול שימונה מחדש לתקופה אחת נוספת וכן ניתן למנותו שוב לאחר הפסקה של שלוש שנים רצופות לפחות.

15. פקיעת כהונה והשעיה מכהונה (א) חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;

(2) הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כחבר המועצה;

(3) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או הגוף שאותו הוא מייצג במועצה;

(4) נתקיימה בו אחת הנסיבות הפוסלות אדם מהיות חבר המועצה.

(ב) הוגש כתב אישום נגד חבר המועצה בשל עבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כחבר המועצה, רשאי השר להשעותו מכהונתו עד לסיום ההליך בעניינו, ולמנות לו ממלא מקום למשך תקופת ההשעיה, לפי הוראות סעיף 5.

16. העברה מכהונה השר רשאי, לאחר שנועץ ביושב ראש המועצה או ביושב ראש הוועד המנהל, לפי העניין, להעביר חבר המועצה או חבר הוועד המנהל מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו בשל אחת מאלה:

(1) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו;

(2) נעדר משלוש ישיבות רצופות או מארבע ישיבות בתוך שנה אחת, של המועצה או הוועד המנהל, לפי העניין.

⁴ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

17. תוקף פעולות קיומם של המועצה או של הוועד המנהל, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר מחבריהם או מחמת ליקוי במינוים או בהמשך כהונתם, ובלבד שרוב חברי המועצה או חברי הוועד המנהל, לפי העניין, מכהנים כדין.
18. מנהל כללי למרכז (א) המועצה, באישור השר, תמנה מנהל כללי למרכז (בחוק זה – המנהל הכללי).
- (ב) המנהל הכללי ימונה לתקופה של חמש שנים, ואפשר לשוב ולמנותו מחדש, באישור השר, לתקופות כהונה נוספות כאמור.
19. תפקידי המנהל הכללי תפקידי המנהל הכללי –
- (1) ניהול המרכז – המכון, הארכיון והמוזיאון ;
- (2) יישום החלטות הוועד המנהל והמועצה ;
- (3) הכנת תכנית העבודה השנתית והתקציב השנתי והבאתם לאישורם של הוועד המנהל והמועצה ;
- (4) דיווח לוועד המנהל על פעילויות המרכז – המכון, הארכיון והמוזיאון.
20. תנאי העסקתו של המנהל הכללי ופקיעת כהונתו (א) הוועד המנהל, באישור השר ושר האוצר, יקבע את שכרו ותנאי העסקתו של המנהל הכללי.
- (ב) המנהל הכללי יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה :
- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה ;
- (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של שני שלישים לפחות מכלל חבריה ;
- (3) הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כמנהל הכללי.
- (ג) הוגש כתב אישום נגד המנהל הכללי בשל עבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש כמנהל הכללי, רשאי השר להשעותו מכהונתו עד לסיום ההליך בעניינו, וימונה לו ממלא מקום למשך תקופת ההשעיה, לפי הוראות סעיף 18(א).
21. מבקר פנימי המועצה תמנה למרכז מבקר פנימי אשר יפעל בהתאם להוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב–1992⁵ ; המבקר הפנימי יגיש לוועד המנהל דוח על ממצאיו.

⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 198.

סימן ב': המכון

22. הקמת המכון המרכז יקים מכון לחקר מורשת הערבים; המכון יפעל להעמקת הידע ולהעשרתו בכל הקשור למורשת, להיסטוריה ולתרבות הערבית.
23. פעילות המכון המכון יקיים פעילויות אקדמיות וחינוכיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים.
24. ספרייה המכון יקיים ויפעיל ספריית מחקר ועיון שתתמחה בתחומים האמורים בסעיף 22.
25. פרסומים המכון יפרסם מחקרים בתחומי פעילותו.
26. הוועדה המדעית (א) הוועד המנהל, בהתייעצות עם המנהל הכללי, ימנה ועדה מדעית שתורכב משבעה חברים, שהם בעלי מעמד בתחומי המחקר וההוראה במוסדות מוכרים בארץ, ומשני נציגים של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים; לעניין חברי הוועדה המדעית שהם בעלי מעמד במוסדות מוכרים כאמור – יהיה המינוי גם בהתייעצות עם המועצה להשכלה גבוהה.
- (ב) הוועדה המדעית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.
- (ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
27. תפקידי הוועדה המדעית (א) הוועדה המדעית תאשר תכניות פעולה והצעות שיוגשו לה על ידי המנהל הכללי, לרבות הצעות להעסקת חוקרים ולביצוע מחקרים, בכל עניין הנוגע לפעילותו האקדמית והחינוכית של המכון.
- (ב) הוועדה המדעית תייעץ למנהל הכללי בכל עניין הנוגע לפעילותו האקדמית והחינוכית של המכון.
28. הפסקת כהונה הוראות סעיפים 15 ו-16 יחולו, בשינויים המחויבים, גם על חברי הוועדה המדעית.

סימן ג': הארכיון

29. הקמת הארכיון המרכז יקים ארכיון; הארכיון יהיה חלק מארכיון המדינה והוראות חוק הארכיונים יחולו עליו.
30. הטיפול בחומר ארכיוני הטיפול בחומר ארכיוני הנוגע ישירות למורשת הערבית שהועבר לארכיון כאמור בסעיף קטן (ב) או שנאסף על ידי המרכז, יהיה נתון לארכיון.
- (ב) השר, לאחר התייעצות עם הגנז ועם המנהל הכללי, יקבע בתקנות את סוגי החומר הארכיוני הנמצא בארכיון המדינה או במוסד ממוסדותיה, אשר יועבר לארכיון.

(ג) חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (ב) יועבר לארכיון, כמקור או בהעתק, באופן שיורה הגנז.

31. ממונה על הארכיון . הממונה על הארכיון ימונה באישור הגנז, ויקבל את ההוראות וההנחיות בתחום המקצועי מהגנז.

סימן ד': המוזיאון

32. (א) הקמת המוזיאון ופעילותו . במרכז יוקם מוזיאון להחזקת אוסף מוצגים בנושא המורשת הערבית ולהצגה קבועה של האוסף או חלק ממנו.

(ב) המוזיאון יהיה פתוח לציבור, יעודד ביקורים מהארץ ומהעולם ויתקיימו בו פעולות חינוך והסברה הקשורות למורשת הדרוזית.

33. (א) הוועדה החינוכית ותפקידיה . הוועד המנהל, בהתייעצות עם המנהל הכללי, ימנה ועדה חינוכית בת שבעה חברים שתורכב מאנשי חינוך, אנשים בעלי מומחיות בתחומים הנוגעים לפעילות המרכז, נציג הרשות המקומית שבתחומה פועל המרכז ונציגי ציבור אחרים.

(ב) הוועדה החינוכית תמנה מבין חבריה את יושב ראש הוועדה ואת ממלא מקומו.

(ג) יושב ראש הוועדה ינהל את ישיבות הוועדה; הוא יזמן את ישיבותיה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.

(ד) הוועדה החינוכית תייעץ למנהל הכללי לגבי פעילויות שיתקיימו במוזיאון, לרבות סוגן ותוכנו.

פרק ד': הוראות כלליות

34. (א) ניגוד עניינים . חבר המועצה, חבר הוועד המנהל, חבר ועדה או עובד המרכז (בסעיף זה – חבר) יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא העלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.

(ב) התברר לחבר כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך ליושב ראש המועצה, ליושב ראש הוועדה או למנהל הכללי, לפי העניין.

(ג) לעניין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.

(ד) בסעיף זה –

”עניין אישי” – לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות ההצבעה;

”קרוב” – בן זוג, הורה, בן, בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד, דודה, חותן, חותנת, חם, חמות, חתן, כלה, נכד או נכדה, לרבות חורג או מאומץ, וכן אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר.

מקרקעין 35. המדינה תעמיד לרשות המרכז מקרקעין כנדרש לצורך פעילותו, כפי שיקבעו הממשלה או שר שתסמיק לכך.

מימון פעילות 36. הקמת המרכז תמומן מתקציב המדינה כפי שיידרש להשלמת הקמתו; פעילות המרכז תמומן, בכפוף להוראות סעיף 37, מתקציב המדינה כפי שדרוש להוצאות קיומו, החזקותו, פיתוחו וניהול מכלול פעילויותיו ומתרומות ומהכנסות שיהיו למרכז.

תקציב 37. (א) המועצה תאשר את התקציב השנתי של המרכז ותגישו לשר לשם אישורו; התקציב טעון אישור שר האוצר.
(ב) שנת תקציב המרכז תהיה כשנה של תקציב המדינה.

עובדים 38. תנאי עבודתם של עובדי המרכז יהיו כשל עובדי המדינה בתפקידים מקבילים, בתיאומים שיקבע השר, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר.

איסור העברת נכסים 39. (א) המרכז לא יהא רשאי למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותו, למעט נכסים שפרטים לגביהם, לרבות סוגם ושוויים, נקבעו בתקנות, אלא באישור השר.

(ב) המרכז לא יהא רשאי למשכן נכס שברשותו או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים, אלא באישור השר; לעניין זה, ”להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים” – לרבות שכירות המקנה זכות לחדשה, להאריכה או שכירות לתקופה נוספת, שבהצטרפותן לתקופות השכירות הקודמות עולות יחד על עשר שנים.

(ג) המרכז לא ייטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות, אלא באישור השר ושר האוצר.

ביצוע ותקנות 40. השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות סדרי העבודה של המועצה והוועד המנהל.

תחילה 41. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 5 ו-9, ביום כ’ בטבת התשע”ו (1 בינואר 2016) (להלן – יום התחילה).

(ב) עד יום התחילה ימונו המועצה והוועד המנהל לפי סעיפים 5 ו-9, לפי העניין.

ד ב ר י ה ס ב ר

לערבים אזרחי ישראל מורשת ארוכת שנים, שלא זכתה עד כה לביטוי ראוי. הצעת החוק נועדה להקים מרכז שמטרתו לתת ביטוי ציבורי למורשתם של האזרחים הערבים ישראלים. המרכז יקים מכון לחקר מורשת הערבים ויפעל להעמקת הידע ולהעשרתו בכל הקשור למורשת, להיסטוריה ולתרבות הערבית. כמו כן יקיים המרכז פעילויות אקדמיות וחינוכיות לקידום מטרות חוק זה, לרבות קבוצות מחקר, סמינרי מחקר, הרצאות פומביות וכנסים בהשתתפות חוקרים. הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת עיסאווי פריג'י וקבוצת חברי הכנסת (פ/19/2524).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו באייר התשע"ה – 4.5.15